

Lees ook over Dankmeijer op deze website bij 'oude verhalen' : "Onraad op Curaçao in 1937" en het boekje "Juana Morto" van Dr J.Hartog

EEN INTERVIEW MET ENA MADURO-DANKMEIJER

Napa (Amigoe) Zaterdag 22 April door Marius Bremer

Op 2 April 1946 vindt op Curaçao een maritiem sprookjeshuwelijk plaats. De Antilliaans-joodse Ena Maduro trouwt met de Nederlands-Indische Emile Dankmeijer. Zij is een telg uit een geslacht van scheepsagenten en bankiers, hij is luitenant ter zee bij de Koninklijke Marine. In de Antilliaanse gemeenschap heeft het echtpaar jarenlang een belangrijke rol gespeeld. Ena Maduro-Dankmeijer (inmiddels tegen de 90), haalt herinneringen op aan haar vader en aan de oorlogsjaren toen ze als codeer-officier bij de Koninklijke Marine werkte. Last but not least gaat het over haar onvergetelijke echtgenoot.

Wie foto's van de jonge Emile Dankmeijer bekijkt, ziet in één oogopslag dat Ena Maduro een goede partij heeft gekozen: een aimabel ogende man, een stijlvolle persoon, vast en zeker met een zacht karakter, die zijn marine-uniform draagt alsof hij ervoor geschapen is. Hij is in 1907 geboren in het dorpje Kraksaan op Java, en is een marineman in hart en nieren. Al ver voor de oorlog komt hij met de marine op Curacao, voor het eerst als adelborst op de HMS 'Hertog Hendrik' om assistentie te verlenen bij de geruchtmakende Urbina-affaire in 1929 (zie elders bij oude verhalen "De overval van Urbina").

Toen pleegden Venezolanen een overval op het Waterfort (waarbij 3 militairen gedood werden) en ontvoerden o.a. gouverneur Fruytier naar Venezuela.

PROGRESSIEF

Ena Dankmeijer-Maduro is een markante vrouw met belangstelling voor alles wat Antilliaans, joods, maritiem, charitatief of financieel-economisch is. Ze praat even vloeiend Nederlands, Engels, en Spaans als haar moedertaal: het papiamentu. Haar woondomein is het terrein van de voormalige plantage Rooi Catootje, achter grote bomen.

SHIPPING & HANDLING

Ena Maduro wordt in 1920 geboren op Scharloo, toen een chique buurt dichtbij de stad, met overwegend joodse bewoners. Haar vader is Salomon Abraham 'Mongui' Levi Maduro. Hij trouwt met Rachel Louise Brandao en Ena is hun enige kind. "We waren als gezin praktiserende joden, ik ging met mijn ouders mee naar de synagoge Mikvé-Israel. Mijn moeder en ik zongen beiden in het koor". Vader 'Mongui' Maduro werkt vanaf 1908 in het familiebedrijf S.E.L. Maduro & Sons en wordt in 1948 directeur. Als hij sterft is hij er senior director. Daarnaast is hij een van de directeuren van de Maduro & Curiels Bank.

"Naast zijn gewone werk was hij consul van Portugal en Frankrijk, lid van de Kamer van Koophandel en ook een tijd voorzitter van de Mikvé-Israel gemeente. Zijn leven speelde zich af tussen zijn werkkamer in huis, op de zaak, de Rotary, en weer zijn werkkamer thuis. Op een dag in 1967 -hij is nooit met pensioen

gegaan- kwam hij thuis van de Rotary lunch. Hij is toen even gaan liggen om wat uit te rusten; hij is nooit meer wakker geworden."

Landhuis Rooi Catootje was het tweede huis van de familie. "We waren daar in de weekeinden en vooral in de warme maanden; dan ontvluchtten we het drukke leven in de stad en genoten we van de wind en de schaduw rond het landhuis. Mijn vader kon vanaf de porch met een telescoop of een verrekijker de semafoor van Fort Nassau zien. Zo had hij als scheepsagent exact zicht op de scheepsbewegingen in de St. Annabaai. Hij kon zelfs aan de seinen zien of de pontjesbrug open was of niet. Als er weer een schip binnenkwam kon hij, afhankelijk van de signalen, beslissen of hij de rondweg nam of via Punda de kortste weg naar Otrobanda reed."

CODEEROFFICIER

Ena Dankmeijer-Maduro weet nog dat ze als gezin in 1939 in Zuid Frankrijk op vakantie zijn. "Het was even spannend of we wel weer terug naar huis konden. Ons schip, de schitterende 'Normandie II', brandde namelijk tussentijds uit in de haven van New York".

Op 26 Augustus 1939 stappen ze in Le Havre aan boord van het MS 'Westerdam' van de HAL. "We konden maar moeilijk een plaats aan boord krijgen, want alle Amerikanen die Frankrijk wilden verlaten gingen voor. Uiteindelijk heeft de Ned. Ambassade in Parijs voor ons een hutje geregeld: mijn moeder en ik hadden wel een bed, mijn vader moest op de grond slapen." Begin September verklaart Engeland de oorlog aan Duitsland naar aanleiding van de aanval op Polen. "Het werd daardoor voor ons geen leuke overtocht. Het was slecht weer en op zee was er gevaar voor mijnen. Wel waren wij gelukkig tijdig weg uit Europa."

Doordat er oorlog in de wereld dreigt, is Ena Maduro niet in de omstandigheid om verder te studeren. Ze komt als vrijwilligster terecht bij de Kon. Marine. Als in 1940 de oorlog uitbreekt, werkt ze halve dagen op het kantoor van de algemeen militair commandant. "Dat was in Fort Amsterdam, waar nu de ministerraad zit. Ik deed secretaressewerk en ik was codeerofficier. Als er alarm was, haastte ik mij vanaf ons huis op Scharloo naar kantoor: iedereen moest zich dan onmiddellijk melden. Als je de code kende kon je telegrammen ontvangen en versturen met een enigma, een soort tikmachine. Toen de Engelsen de Duitse code wisten te kraken, kwam er een keerpunt in de Tweede Wereldoorlog. Vanaf toen was precies bekend waar zich de Duitse U-boten bevonden!"

Er werken bij het begin van de oorlog meer lokale vrouwen bij de marine. "Zoals mijn nichtje Olga Lopez Penha. Zij zou later ook met een marineofficier trouwen."

CPIM (Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij)

De Tweede Wereldoorlog ontsluit in zekere zin de beschermde samenleving van Curaçao en ook die van de Antilliaanse joodse gemeenschap. "Het was beslist niet zo dat ons sociale leven zich alleen maar afspeelde binnen de joodse gemeenschap. Er waren in die tijd meer joodse meisjes die gemengd trouwden: vooral met Nederlandse marine- officieren!" Ze noemt het een 'aparte tijd', maar natuurlijk nooit zo spannend als in een echt oorlogsgebied. "De huizen moesten

s'avonds en s'nachts verduisterd zijn. Wij hadden dan schotten voor de jalouzieën en de deuren. Als je dan door de deur naar binnen ging kwam er geen streepje licht vrij. Als eiland waren we helemaal afhankelijk van de aanvoer per schip van zo'n beetje alles. Schepen met proviand en voorraden kwamen uit veiligheidsoverwegingen in konvooi aan. De grote CPIM-raffinaderij was van levensbelang voor de geallieerden. Platte schepen (zgn 'lake tankers') van de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij (CSM) haalden de ruwe olie vanuit het ondiepe Meer van Maracaibo. Nadat de ruwe olie (crude) op Curaçao o.a. tot vliegtuigbenzine was geraffineerd, vertrokken volle zgn 'ocean tankers' naar Engeland om de Royal Air Force van brandstof te voorzien. Alles draaide op maximale capaciteit en dat had natuurlijk heel veel scheepvaartbewegingen van en naar Curaçao tot gevolg. Ik weet nog dat de pontjesbrug soms heel lang open was."

HMS van 'KINSBERGEN'

De HMS 'van Kinsbergen' wordt vanwege het dreigende oorlogsgevaar al in 1938 in Willemstad gestationeerd. Artilleriecommandant Dankmeijer wordt daar toegevoegd aan de staf van de algemeen militair commandant en belast met de planning en uitvoering van de kustverdedigingswerken voor Curaçao en Aruba vanwege de oliebelangen. Als Duitsland in de meidagen van 1940 Nederland binnenvalt, is Dankmeijer de commandant der kustbatterijen in de Ned. Antillen en op Aruba. Hij weet bij het uitbreken van de oorlog met zijn mannen maar liefst acht Duitse koopvaardijsschepen in beslag te nemen die voor anker liggen voor de kust van Curaçao en Aruba. Zo voorkomt hij dat ze door eigen bemanning tot zinken worden gebracht. Twee schepen staan dan al in brand! Deze actie levert Dankmeijer de onderscheiding op van Ridder in de Orde van Oranje Nassau met de zwaarden. Daarna is de marineofficier druk met het escorteren van de vele geallieerde konvoeien die Curaçao en Aruba aandoen. Zijn kamer op Rooi Catootje wordt later door zijn vrouw Ena met allerhande persoonlijke herinneringen ingericht. Hoge onderscheidingen zoals Officier van Oranje Nassau, maar ook een certificaat dat hij verdient met schermen. Er hangen foto's. Zoals van de bemanning van de kustbatterij Steenrijk. Fraai is de foto van de bemanning van de HMS van Speijk, een artillerie-trainingsschip. Kort na het einde van de Tweede wereldoorlog arriveert Emile Dankmeijer met zijn schip in Nederland, begin 1946 vaart hij met de HMS 'van Speijk' terug naar Curaçao. Daar wacht zijn bruid; hij treedt op 2 April met Ena Maduro in het huwelijk. Eind jaren veertig woont het paar nog een tijdje in Den Haag, waar Dankmeijer een functie krijgt bij de marinestaf. Hij eindigt zijn carrière bij de krijgsmacht als commandant van de marinebasis Parera op Curaçao. In 1953 neemt hij afscheid van de marine om als directeur toe te treden tot het familiebedrijf van zijn schoonfamilie; S.E.L. Maduro & Sons. Tot zijn overlijden is hij actief in het Antilliaanse bedrijfsleven als oprichter van een veevoerbedrijf, van de Antilliaanse Verffabriek, van pluimveebedrijf 'E&E' (Ena & Emile) en medeoprichter van Kentucky Fried Chicken. Samen met Ena ontwikkelt hij de villaparken Francia en Rooi Catootje. Dankmeijer overlijdt in 1990 en ligt begraven op de joodse begraafplaats te Berg Altena.